

چک لیست تحلیل شکاف
ایزو 14001 ویرایش 2026

ISO/DIS 14001:2026

www.brs.ir

معرفی انتشارات بیکران راهکار

انتشارات بیکران راهکار به عنوان بخش دانشی و تخصصی گروه بیکران راهکار سعادت، فعالیت خود را با هدف توسعه فرهنگ یادگیری، انتقال دانش کاربردی و حمایت از تولید محتوای تخصصی در حوزه های مدیریت، کسب و کار، بازاریابی، منابع انسانی و تحول سازمانی آغاز کرده است.

ما بر این باوریم که دستیابی به توسعه پایدار و تحول در سازمان ها، بدون تکیه بر منابع علمی روزآمد و کاربردی ممکن نیست. از این رو، رسالت اصلی انتشارات بیکران راهکار، فراهم سازی دسترسی مدیران، کارشناسان، دانشجویان و علاقه مندان به محتوای معتبر، بومی سازی شده و منطبق با نیازهای واقعی فضای کسب و کار ایران است.

در همین راستا، محورهای فعالیت ما عبارت اند از:

- انتشار آثار تألیفی اساتید، پژوهشگران و متخصصان داخلی با تمرکز بر کاربردی و انتقال تجربه؛

- ترجمه منابع معتبر بین المللی از جمله استانداردهای فنی و سیستمی با رعایت بالاترین استانداردهای علمی و زبانی؛

- تولید کتاب ها، راهنماها، جزوه های آموزشی و بسته های یادگیری تخصصی برای مدیران اجرایی، تیم های سازمانی و مراکز آموزش حرفه ای؛

- حمایت از نویسندگان جوان و پژوهش های نوآورانه که به توسعه علمی فضای مدیریت و کارآفرینی کمک می کنند.

ما در انتشارات بیکران راهکار تلاش می کنیم تا دانش، نه صرفاً به عنوان مجموعه ای از اطلاعات، بلکه به مثابه ابزاری برای تصمیم سازی بهتر، حل مسئله و توانمندسازی حرفه ای در اختیار مخاطبان قرار گیرد. هویت ما بر پایه ارزش هایی چون اعتبار علمی، کیفیت محتوا، نگاه کاربردی و توسعه گرایی شکل گرفته و هدف نهایی مان خلق بستری پویا برای نشر دانش و تأثیرگذاری بر آینده مدیریت کشور است.

انتشارات بیکران راهکار، پلی است میان دانش و عمل، میان آگاهی و اقدام؛ با ما بیاموزید تا بهتر بسازید.

راههای ارتباطی با مجموعه

صندوق پستی: تهران، ۱۹۳۹۵۱۸۳۹

تلفن: ۰۲۱۹۲۰۰۱۳۲۰

www.brs.ir admin@brs.ir

فهرست

۲.....	معرفی انتشارات بیکران راهکار.....
۴.....	چک لیست تحلیل شکاف.....
۴.....	مقدمه.....
۴.....	بند ۴ - زمینه فعالیت سازمان.....
۵.....	بند ۵ - رهبری.....
۶.....	بند ۶ - طرح ریزی.....
۸.....	بند ۷ - پشتیبانی.....
۹.....	بند ۸ - عملیات.....
۱۰.....	بند ۹ - ارزیابی عملکرد.....
۱۱.....	بند ۱۰ - بهبود.....

چک لیست تحلیل شکاف

مقدمه

این چک لیست تحلیل شکاف برای کمک به سازمان‌ها در ارزیابی انطباق خود با الزامات آتی سیستم مدیریت زیست‌محیطی ISO 14001:2026 تهیه شده است. ساختار این چک لیست بر اساس بندهای استاندارد بازنگری شده است و با بند ۴ آغاز می‌شود که شروع محتوای عملی و قابل صدور گواهینامه است. این چک لیست هم الزامات موجود در ISO 14001:2015 و هم به‌روزرسانی‌های پیشنهادی در پیش‌نویس استاندارد بین‌المللی (DIS) را در بر می‌گیرد و مشخص می‌کند که چه تغییراتی ایجاد شده و چه اقداماتی ممکن است لازم باشد.

بند ۴ – زمینه فعالیت سازمان

بند	الزام	سؤال چک لیست	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	شرح تغییر
۴.۱	درک سازمان و زمینه فعالیت آن	آیا مسائل خارجی و داخلی مرتبط با هدف و توانایی سازمان خود برای دستیابی به نتایج مورد نظر از سیستم مدیریت زیست‌محیطی (EMS) خود، از جمله شرایط محیطی مانند سطح آلودگی یا تغییرات اقلیمی، را تعیین کرده‌اید؟	بله	شرایط زیست‌محیطی اکنون به صراحت ذکر شده است (مانند تنوع زیستی، سلامت اکوسیستم). اصطلاحات اصلاح شده‌اند.
۴.۲	درک نیازها و انتظارات طرف‌های ذی‌نفع	آیا طرف‌های ذی‌نفع مرتبط را شناسایی کرده و تعیین کرده‌اید که کدام یک از نیازها و انتظارات آن‌ها به تعهدات انطباقی تبدیل می‌شوند (به بند ۶.۱.۳ مراجعه کنید)؟	بله	ارجاع به بند ۶.۱.۳ و یادداشتی در مورد شرایط زیست‌محیطی مرتبط با ذی‌نفعان اضافه شده است.

۴.۳	تعیین دامنه کاربرد EMS	آیا دامنه کاربرد EMS خود را با در نظر گرفتن اختیار و توانایی خود در تأثیرگذاری در سراسر چرخه عمر محصول، تعریف کرده و آن را به عنوان اطلاعات مستند در دسترس قرار داده‌اید؟	بله	دیدگاه چرخه عمر به صراحت اضافه شده است. عبارت از "نگهداری شده به عنوان مستند" به "در دسترس به عنوان اطلاعات مستند" تغییر یافته است.
۴.۴	سیستم مدیریت زیست محیطی	آیا EMS خود را به گونه‌ای ایجاد، پیاده‌سازی و نگهداری کرده‌اید که الزامات را در فرآیندهای کسب و کار ادغام کرده و دستیابی به نتایج مورد نظر را ممکن سازد؟	بله	تأکید بیشتر بر انعطاف‌پذیری در ساختار فرآیند و تخصیص مسئولیت‌ها. شفافیت بیشتری در مورد یکپارچه‌سازی و نتایج اضافه شده است.

بند ۵ – رهبری

بند	الزام	سؤال چک لیست	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	شرح تغییر
۵.۱	رهبری و تعهد	آیا مدیریت ارشد با اطمینان از یکپارچه‌سازی، هدایت و پشتیبانی از نقش‌ها (نه فقط نقش‌های مدیریتی) در EMS، رهبری خود را نشان می‌دهد؟	بله	واژگان از "نقش‌های مدیریتی" به "نقش‌ها" گسترده‌تر تغییر یافته است. رهبری از طریق فرهنگ و مشارکت را روشن می‌کند.
۵.۲	خط‌مشی زیست محیطی	آیا خط‌مشی زیست محیطی شما شامل تعهدی برای "برآورده کردن" (و نه فقط "ایفای") تعهدات	بله	واژه به "برآورده کردن" به جای "ایفای" به‌روز شده است. مثال‌هایی مانند

حفاظت از منابع طبیعی و اکوسیستم اضافه شده است.		انطباقی است و به تنوع زیستی، منابع طبیعی و اقلیم می‌پردازد؟	
متن برای شفافیت و همسویی با زبان "نتایج مورد نظر" تغییر کرده است. مثال‌ها و ساختار ثابت باقی مانده‌اند.	بله	آیا نقش‌ها، مسئولیت‌ها و اختیارات برای EMS به وضوح تعریف، ابلاغ و درک شده‌اند، از جمله برای دستیابی به نتایج مورد نظر؟	۵.۳ نقش‌ها، مسئولیت‌ها و اختیارات سازمانی

بند ۶ – طرح‌ریزی

شرح تغییر	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	سؤال چک لیست	الزام	بند
بند تقسیم و بازسازی شده است. بند ۶.۱.۱ اکنون به ایجاد فرآیند محدود شده و محتوای دیگر منتقل شده است.	بله	آیا فرآیندهای مورد نیاز برای برآورده کردن بندهای ۶.۱.۲ تا ۶.۱.۵ را ایجاد و نگهداری کرده‌اید؟	کلیات	۶.۱.۱
الزام برای تعیین شرایط اضطراری اضافه شده و آن‌ها از "شرایط غیرعادی" جدا شده‌اند.	بله	آیا جنبه‌های زیست‌محیطی خود را با در نظر گرفتن مراحل چرخه عمر و شرایط اضطراری بالقوه تعیین کرده‌اید؟	جنبه‌های زیست‌محیطی	۶.۱.۲
واژه "نگهداری" به "در دسترس به عنوان اطلاعات مستند" تغییر یافته است. تغییرات جزئی در واژگان.	بله	آیا تعهدات انطباقی مرتبط با EMS خود را شناسایی کرده و به عنوان اطلاعات مستند در دسترس قرار داده‌اید؟	تعهدات انطباقی	۶.۱.۳

۶.۱.۴	ریسک‌ها و فرصت‌ها	آیا ریسک‌ها و فرصت‌ها را با در نظر گرفتن بندهای ۴.۱، ۴.۲ و ۴.۳ شناسایی کرده و آن‌ها را مستند کرده‌اید؟	بله	این یک بند با شماره‌گذاری جدید است (قبلاً بخشی از ۶.۱.۱ بود) با ارجاعات شفاف و الزام صریح برای مستندسازی.
۶.۱.۵	برنامه‌ریزی اقدام	آیا برای رسیدگی به جنبه‌های زیست‌محیطی، تعهدات انطباقی، و ریسک‌ها و فرصت‌ها، اقداماتی را برنامه‌ریزی و اجرا کرده‌اید؟	بله	بند مجدداً شماره‌گذاری شده است. زبان در مورد یکپارچه‌سازی اقدامات در EMS و سایر فرآیندهای کسب‌وکار شفاف‌سازی شده است.
۶.۲.۱	اهداف زیست‌محیطی	آیا اهداف شما قابل اندازه‌گیری، همسو با خط‌مشی، پایش شده و به عنوان اطلاعات مستند در دسترس هستند؟	بله	الزام مستندسازی به "در دسترس به عنوان اطلاعات مستند" تغییر یافته است.
۶.۲.۲	برنامه‌ریزی اقدامات برای دستیابی به اهداف	آیا برای چگونگی دستیابی به اهداف خود، از جمله نیازهای منابع، مسئولیت‌ها و روش‌های ارزیابی، برنامه‌ریزی می‌کنید؟	خیر	تغییر محتوایی قابل توجهی مشاهده نشده است.
۶.۳	برنامه‌ریزی و مدیریت تغییرات	آیا تغییرات مرتبط با EMS را به صورت برنامه‌ریزی شده انجام می‌دهید و آن‌ها را برای اطمینان از نتایج مورد نظر مدیریت می‌کنید؟	بله	زیربند کاملاً جدید. الزامی برای مدیریت تغییرات تأثیرگذار بر EMS معرفی می‌کند.

بند ۷ – پشتیبانی

بند	الزام	سؤال چک لیست	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	شرح تغییر
۷.۱	منابع	آیا منابع لازم برای ایجاد، نگهداری و بهبود EMS را تعیین و فراهم کرده‌اید؟	خیر	تغییرات قابل توجهی مشاهده نشده است.
۷.۲	صلاحیت	آیا صلاحیت لازم را تعیین کرده، از تحقق آن اطمینان حاصل کرده و شواهد را به عنوان اطلاعات مستند نگهداری کرده‌اید؟	بله	واژه "ایفای" به "برآورده کردن" تعهدات انطباقی تغییر یافته است. زبان مستندسازی به "در دسترس به عنوان اطلاعات مستند" تغییر یافته است.
۷.۳	آگاهی	آیا کارکنان مرتبط از خط مشی EMS، نقش‌های خود و پیامدهای عدم انطباق، از جمله با تعهدات انطباقی، آگاه هستند؟	بله	واژه "ایفای" به "برآورده کردن" تعهدات انطباقی تغییر یافته است.
۷.۴.۱	ارتباطات – کلیات	آیا تعیین می‌کنید که چه چیزی، چه زمانی، چگونه و با چه کسی باید ارتباط برقرار شود، و آیا شواهد ارتباطات به عنوان اطلاعات مستند در دسترس است؟	بله	واژگان از "نگهداری" به "در دسترس به عنوان اطلاعات مستند" تغییر یافته است.

۷.۴.۲	ارتباطات داخلی	آیا فرآیندهای ارتباطی شما کارکنان را قادر می‌سازد تا در بهبود مستمر مشارکت کنند؟	بله	واژه "برای مشارکت" به "مشارکت" تغییر یافته است – تنها یک شفاف‌سازی جزئی.
۷.۵.۱	اطلاعات مستند – کلیات	آیا اطلاعات مستند لازم برای EMS خود را نگهداری و کنترل می‌کنید و آن را در صورت لزوم در دسترس قرار می‌دهید؟	بله	هدف "در دسترس به عنوان اطلاعات مستند" و دسترسی آن برای طرف‌های ذی‌نفع شفاف‌سازی شده است.
۷.۵.۲	ایجاد و به‌روزرسانی اطلاعات مستند	آیا از روش‌های کنترل‌شده برای ایجاد و به‌روزرسانی اطلاعات مستند، از جمله فرمت و بازنگری، پیروی می‌کنید؟	بله	عنوان بند برای ذکر صریح "اطلاعات مستند" به‌روز شده است.

بند ۸ – عملیات

بند	الزام	سؤال چک لیست	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	شرح تغییر
۸.۱	برنامه‌ریزی و کنترل عملیاتی	آیا کنترل‌هایی را برای فرآیندهای خود (از جمله عناصر تأمین‌شده از خارج) برای برآورده کردن الزامات EMS و اقدامات برنامه‌ریزی شده، اجرا کرده‌اید؟	بله	تأکید بیشتر بر فرآیندهای "تأمین‌شده از خارج". تغییر در عبارت‌پردازی پیرامون مستندسازی و یکپارچه‌سازی.
۸.۲	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری	آیا طرح‌های آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری خود را بر اساس ریسک‌های شناسایی شده، ایجاد، آزمایش و مستند کرده‌اید؟	بله	اکنون به "تعیین شده در بند ۶.۱.۲" مرتبط شده و شامل عبارت‌پردازی بازنگری شده

برای الزامات مستندسازی است.			
-----------------------------	--	--	--

بند ۹ – ارزیابی عملکرد

بند	الزام	سؤال چک لیست	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	شرح تغییر
۹.۱.۱	پایش، اندازه‌گیری، تحلیل و ارزیابی	آیا عملکرد و اثربخشی EMS را ارزیابی می‌کنید و آیا اطلاعات مستند مناسب در دسترس است؟	بله	برای تأکید بر "ارزیابی" (نه فقط پایش) بازنگری شده است. زبان در مورد مستندسازی به‌روز شده است.
۹.۱.۲	ارزیابی انطباق	آیا ارزیابی می‌کنید که تعهدات انطباقی خود را برآورده می‌کنید و شواهد مناسب را نگهداری می‌کنید؟	بله	از "ایفای" به "برآورده کردن" تعهدات انطباقی تغییر یافته است. عبارت مستندسازی بازنگری شده است.
۹.۲.۲	ممیزی داخلی	آیا اهداف، دامنه و معیارهای ممیزی را تعریف می‌کنید، ممیزی‌ها را به طور منظم انجام می‌دهید و شواهد اجرا و نتایج را نگهداری می‌کنید؟	بله	"اهداف" به الزامات ممیزی اضافه شده است. بازنویسی گزارش‌دهی ممیزی و زبان مستندسازی.
۹.۳	بازنگری مدیریت	آیا بازنگری مدیریت شما ورودی‌ها و نتایج EMS را پوشش می‌دهد، از جمله اینکه آیا تعهدات انطباقی برآورده می‌شوند، و آیا شواهد را نگهداری می‌کنید؟	بله	زیربندها (۹.۳.۱-۹.۳.۳) برای شفافیت اضافه شده‌اند. تغییر از "خروجی‌ها" به "نتایج". عبارت پردازی مستندسازی بازنگری شده است.

بند ۱۰ - بهبود

بند	الزام	سؤال چک لیست	تغییر نسبت به ۲۰۱۵؟	شرح تغییر
۱۰.۱	کلیات	بند حذف شده است	بله	حذف شده - محتوا در بند به روز شده ۱۰.۲ گنجانده شده است.
۱۰.۱ (سابقاً) ۱۰.۲	عدم انطباق و اقدام اصلاحی	آیا علل ریشه‌ای را تعیین می‌کنید، اقدام اصلاحی انجام می‌دهید و مستندات مربوطه را در دسترس قرار می‌دهید؟	بله	تغییرات واژگانی برای شفافیت؛ "می‌تواند بالقوه رخ دهد" جایگزین "می‌توانست بالقوه رخ دهد" شده است.
۱۰.۲ (سابقاً) ۱۰.۳	بهبود مستمر	آیا فرصت‌های بهبود را شناسایی کرده و برای دستیابی به نتایج مورد نظر EMS اقدام می‌کنید؟	بله	الزام گسترش یافته تا شامل تعیین فرصت‌ها و ارتباط با یافته‌های بند ۹ شود.

مطلع بمانید

برای دریافت به‌روزرسانی‌های تخصصی، ابزارها و راهنمایی‌ها در مورد گذار به ISO 14001:2026 و همچنین بازنگری‌های آتی ISO 9001 و ISO 45001، در باشگاه نردبان مدیریت **BRSM** ثبت‌نام کنید. از تغییرات جلوتر بمانید، اختلالات را کاهش دهید و با اطمینان آماده شوید.

در تماس باشید

برای اطلاعات بیشتر به وبسایت www.brs.ir مراجعه کنید، یا کانال تلگرامی "استاندارد و مدیریت سیستم" را مرور نمایید یا با شماره ۰۲۱۲۶۷۶۰۰۱ تماس بگیرید.